ՔԱՐՈԶ ԽՈՍՄԱԿԱՆ

Տ. ՏԱՐՈՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՃԵՐԵՃՅԱՆԻ ՔԱՐՈԶԸ՝ ԽՈՍՎԱԾ Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԻ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ ՄԱՏՈՒՑՎԱԾ ՈՒԽՏԻ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ

(3 օգոստոսի 2003 թ.)

«Ահա մայր քո»:
(Հովհ. ԺԹ 27)

«Յանուն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. ամէն»:

Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարի օծման 1700-ամյակի առիթով մատուցվող Ուխտի այս Պատարագի քարոզին ես կընտրեմ նյութ մը ծնողական կապին առնչվող՝ բնաբան ունենալով «Ահա քո մայրը» խոսքերը: Իր հոգին ավանդելե առաջ Հիսուս խաչին վրա կուտա Հովհաննես առաքյալին այն, ինչ որ ամենաթանկագինն է՝ Իր մայրը: Հիսուսի վերջին խոսքերն էին ատոնք, որոնք կսահմանադրեին Իր հոգևոր ժառանգը: Գիտցեք, որ դժվարին պահերուն մեջ, որ չի պակսիր յուրաքանչյուրի առօրյա կյանքին մեջ, դուք մենակ չեք, ո՛վ հավատացյալներ, ինչպես Հովհաննես առաքյալ, որուն Տերը հանձնեց Իր մայրը խաչին ներքև: Հիսուս զինքը ձեզի կուտա նաև, որպեսզի ան ձեզ մխիթարե իր անսահման խանդաղատանաց մեջ: Ավետարանը կըսե այնուհետև, որ առաքյալը զինքն ընդունեց իր մոտ: Այս մեջբերումը ցույց չի տար միայն վայր մը, ուր Հովհաննես կբնակեր. ավելին, քան հստակ տեղ մը՝ ան կարծարծե հոգևոր տարողությունն այդ ընդունման:

Սիրելի հավատացյալներ, սիրելի երիտասարդներ, նաև դուք ունիք նույն իղձը Հիսուսի հետ ըլլալու: Այս հիշարժան տարեդարձի առթիվ Քրիստոս և ձեզմե՛ կխնդրե ընդունել Իր մայրը ձեր տանը: Ան է, որ իր մայրական պարտականությունը կատարելով՝ ձեզ պիտի դաստիարակե և ձեզ պիտի օրինակելի դարձնե, մինչև որ Քրիստոս Ինքը հաստատվի ձեզմե յուրաքանչյուրի մեջ: Ուստի հանձնեցեք ձեր անձերը Անոր ամենայն վստահությամբ: Պիտի շողշողաք այն ատեն Քրիստոսի բարությամբ և դուք նաև կդառնաք անպարտելի առաքյալներ՝ կարող տարածելու ձեր շուրջը սիրո կրակն ու լույսը ճշմարտության: Այսպես, դուք պիտի սորվիք դնել զՔրիստոս առաջին տեղը ձեր կյանքին մեջ և դառնալու դեպի Իրեն ձեր մտքերով ու ձեր գործերով:

Սիրելի բարեկամներ, դուք այլևս քաջ գիտեք, որ քրիստոնեությունը պարզ գաղափարաբանություն մը չէ կամ հասարակ միտք մը: Քրիստոնեությունը կյանքն է Քրիստոսի, որ մեզի հատուկորեն շնորհվեցավ Իր Հայաստան իջման ատեն: Քրիստոնեությունն է, որ մեզի սորվեցուց հանդիպիլ Հիսուսի, զԻնքը սիրել ու Իրեն սիրել տալ: Այս է քրիստոնեական կոչումը: Այս քրիստոնեական կոչումի մարմնավորումն է Էջմիածնի այս Տաճարը, պտուղն Իր սիրո՝ շնորհված մեր հայոց ժողովուրդին Իր իսկ կողմե ընտրված: Եվ նյութեղեն դարձնելու համար այդ ոգեղեն սերը, Հիսուս ոչ թե միայն տեղը որոշեց, այլ նաև կառույցի ճարտարապետական հորինվածքը: Միածին Որդին Աստուծո փոխանակեց Իր մարմինը այլևս անտեսանելի այս ճարտարապետական կառույցին, որպեսզի այս սուրբ շինությամբ Ան

մնա մեր սրտին մեջ հավիտենապես երևելի և կապարյալ հաղորդական: Այս եզակ շնորհը, որ տրվեցավ մեր Եկեղեցիին, որ մեր ժողովուրդն իսկ է, մեզ կհամակե հպարտությամբ տոնելու նաև 1700-ամյակը քրիստոնեական ճարտարապետության: Հայ արվեստի ճյուղի ամենահինը, ամենաինքնատիպը և ամենատարածունը ճարտարապետությունն է, զոր մեզի համար անկարելի է քանի մը տողերու մեջ մանրամասնել անոր անսահման հարստությունը և բազմձևությունը:

«Ժողովուրդ որ խավարի մեջ կբնակեր՝ տեսավ մեծ լույս մը» (Եսայի Թ-1).

Այդ լույսը, որ եղավ իր Միածին Որդին, այցելեց Արարատյան այս երկիրը մեր, խորհրդանիշը ջրհեղեղե փրկյալ մարդկության: Արարատ լեռը, գմբեթասլաց, եղավ օրրանը մարդկության: Արարատ լեռը, գմբեթասլաց, եղավ ջրհեղեղեն փրկյալ մարդկության օրրանը՝ կամքն Աստուծո, Ստեղծիչին երկնքի ու երկրի, հավիտենական Հայրը մեր Փրկիչի՝ Հիսուս Քրիստոսի:

Իր այցելությամբ Ան սքանչացավ ու ներշնչյալ այս հոյակապ լեռնեն, ամենասքանչելին ի միջի ստեղծագործության, սահմանեց Էջմիածնի ճարտարապետական կերպը, որ դարձավ ոճ երկնային: Այդ այցելությունը եղավ Ս. Գրիգոր Լուսավորչի տեսիլքին մեջ լուսափայլյալ հանդիսադրությամբ, ուր Քրիստոս կիջներ ձեռքին ոսկյա մուրճ մը՝ խփելու համար նշանակյալ տեղը, ուր մեր հեթանոս նախնիք կաղոթեին Նոյ Նահապետի օրերեն ի վեր: Ուստի այս վայրը ստացավ Էջմիածին անունը, այսինքն՝ այստեղ, ուր Աստուծո Որդին հայ ժողովուրդին տվավ ժամադրություն: Մարմինն Աստվածածնի ձնավ Բանն՝ Հիսուս Քրիստոս՝ փոխելու համար մարդկության ճակատագիրը կորստյան ճանապարհներուն վրա, որպեսզի վերադարձնե զայն լուսավոր ճամփաներու վրա անվախճան: Այսպես է, որ մարմինը բոլոր մայրերու Մոր դարձավ տեսանելի մարմին Ս. Էջմիածնի Տաճարով:

Այո՛, այս սրբավայրը ճանչցավ դժվարին ժամանակաշրջաններ այս 1700 տարիներու պատմության մեջ: Բոլոր ներխուժողներ, ամենավայրագներ, զորս կրնան ըլլալ, գալով արևելքեն, հարավեն թե հյուսիսեն, հոս արձանագրեցին իրենց կորուստն այս տեղի սրբության դիմաց, քանզի բոլորն ալ վախն ապրեցան աստվածային պատիժի: Այս նվիրական կոթողը, որ երբեք չդադրեցավ ճառագայթելե, կանգուն մնաց ամեն տեսակ չարիքներու և անբարենպաստ վիճակներու ընդմեջեն, բայց ան կմնա կենդանի առավել քան երբեք նոր Հայաստանի սրտին մեջ, անկախ ու հզոր:

Եթե հայ ժողովուրդը, զրկված պետականութենե և ազատութենե, ժողովուրդ, միշտ կողոպտված ու ջարդված, փախչելով ցեղասպանություններե, կարողացավ պահել իր գոյությունը, որովհետև ան կրցավ գտնել այս ճարտարապետական մարմինին մեջ Ս. Աստվածածնի ուժ մը անգերազանցելի իր հավատքեն հառաջ եկած: Ուստի հարգել այս սրբավայրը՝ հավասար է պաշտել Ս. Աստվածածինը, որ կենդանիորեն ներկա է մեր մեջ: Ամենախավարային դարերու ընթացքին իսկ մեր գոյության մենք պաշտպանվեցանք ու փրկվեցանք՝ շնորհիվ մեր ունեցած կապվածության այս սրբավայրի հետ:

Այսօրվան Հայաստանին մեջ, ուր չկա օտարի ճնշող լուծը մեզ վրա, ինչպե՞ս կրնանք դուրս գալ այն վերաբերմունքեն, զոր ոմանք ցույց կուտան՝ հեռանալով մեր նախնյաց այս սրբավայրեն և անորմե, զոր կներկայացնեն, տկարանալով իրենց պարտականությանց մեջ, տրված ըստ Տիրոջ խոսքին ահա 1700 տարիներ: Ամեն հայ պետք է ըսե, ինչպես սաղ-

մոտերգու Դավիթ զայն կըսե ուրիշ ձևով Երուսաղեմի առնչությամբ. «Եթէ մոռացայց զքեզ, Երուսաղէմ, մոռասցի զիս աջ իմոյ»:

Անձի ազատությունը միշտ ցանկալի և գնահատելի է, որովհետև անիկա մարդկային իրավունք է, բայց հեռանալ ազգային հոգևոր ժառանգություններեն և աղոթել տեղերու մեջ անհիշատակ, անծանոթ ու անսուրբ, այս վերաբերմունքը զիս կմաշեցնե: Հիշեցեք, կարճ ժամանակ առաջ ամբողջ քրիստոնյա աշխարհը, ներկայացված իրենց մեծահարգ հոգևոր Պետերով, եկան այս սրբավայրեն ներս աղոթելու: Անոնք հաստատեցին իրենց այցելութ-յան շրջանին եղբայրական մերձեցում մը քրիստոնյաներու միջև այս տեղի նկատմամբ մայրական սիրո մեջ՝ այցելված Քրիստոսի իսկ կողմե:

Այս սքանչելի նախաքայլն առնված է մեր սիրելի Վեհափառի՝ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Երկրորդ Կաթողիկոսի կողմե՝ վերստին նորոգելու համար մեր ուխտն ու հնազանդությունը Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի հանդեպ՝ անոր օծման 1700-ամյակի տարեդարձի առթիվ: Բախտ մը, Վեհափառ Տեր, տրվեցավ մեզի, մեզմե յուրաքանչյուրիս՝ ունենալու խոր անդրադարձ գալիք օրերուն վրա, որպեսզի մեր նախնյաց հավատքը շարունակե ծաղկիլ իր սկզբնական ճանապարհին վրա հասած մինչև մեզի:

Սիրելի բարեկամներ, սիրելի ուխտավորներ, սիրելի Ռուբեն Սևակի ուսանողուհիներ և ուսանողներ, հանձնառու եղեք աղոթքի մեջ, Սուրբ Գրոց ընթերցման մեջ, ուշադիր՝ ունկնդրությամբ և երջանիկ բաշխման մեջ տարբեր առիթներով, զորս մեզի կշնորհե այս տարեդարձը՝ արտահայտելով ձեր վառ հավատքը և ձեր աղոթքը ջերմագին: Ձեր շրջաններեն ներս հայտարարեցեք քաջությամբ և համարձակությամբ թե՛ հոս՝ Հայաստանի, թե՛ արտասահմանի մեջ, թե Քրիստոս խաչեցյալ ու Իր հարությամբ փառավորյալ հաղթեց մահվանը, և վկայեցեք, որ Ան միայն կրնա տալ ճշմարիտ խաղաղությունը մարդուն սրտին մեջ, երջանկությունն ընտանիքեն ներս և ոչ տկարացող սերն՝ աշխարհի ժողովուրդներուն:

Թող խաղաղությունն Աստուծո ըլլա անոնց հետ, որոնք կսիրեն բնակիլ այս սրբավայրին մեջ հավիտենական Էջմիածնի:

Սիրելի հավատացյալներ, բոլորս միասին, հայրեր՝ պատասխանատու ընտանիքներու, մայրեր՝ դաստիարակիչ սերունդներու, երիտասարդ ուսանողներ ջահակիր, վերանորոգենք մեր ուխտն այս առթիվ հանդեպ ամեն ժամանակներու այս հոգևոր կենտրոնին, որ էր, է և կմնա՛ մեր «սար ու չինար, մեր մինուճար» Էջմիածինը. Ամեն: